

त्वमेवतुसत्यइत्याह एकस्त्वंसत्यःकुतः आत्मादृश्यमसत्यंदृष्टंनचात्मादृश्यः अतःसत्यःकिंच यद्विकारवत्तदसत्यम् नचत्वयिजन्मादयोविकाराः संतीत्याह आद्यःकारणम् अतो नजन्म आद्यत्वेहेतुःपुराणःपुरापि नवःकार्यात्पूर्वमपिवर्त्तमानइत्यर्थः अत्रहेतुःपुरुषइति तथाचश्रुतिः पूर्वमेवाह मिहासमितितत्पुरुषस्यपुरुषत्वमिति जन्मानंतरास्तित्वलक्षणंविकारंवारयतिनित्यइति सनातनइत्यर्थःपूर्णः अजस्रसुखः अक्षरःअमृतइतिच तुभिःपदैःक्रमेणवृद्धिविपरिणामापक्षयविनाशान्वारयति पूर्णत्वेहेतुःअनंतःअद्वयइतिच देशकालपरिच्छेदरहितः वस्तुपरिच्छेदरहितोऽपिअमृतत्वोपपादनायचतुर्विधक्रियाफलत्वंवारयति स्वयंज्योतिर्निरंजनः उपाधितोमुक्तइतिपदत्रयेण अयंभावःतत्रोत्पत्तिराद्यइत्यनेनैवनिराकृताप्राप्तिरपिक्रिययाज्ञानेनवाभवेत् क्रिययाप्राप्तिरात्मपदेनैवनिराकृता ज्ञानतःप्राप्तिवारयति स्वयंज्योतिरिति विकृतिरपितुषापाकरणेनावघातेनब्रीहिणामिवउपाध्यपाकरणेनभवेत् तत्तुअसंगत्वान्नसंभवतीत्याह मुक्तउपाधितइति संस्कारोऽपिकिमप्यतिशयाधानेनमलापाकरणेनवा तत्राति

एकस्त्वमात्मापुरुषःपुराणःसत्यःस्वयंज्योतिरनंतआद्यः ॥ नित्योऽक्षरोऽजस्रसुखोनिरंजनःपूर्णोऽद्वयोमुक्त उपाधितोऽमृतः ॥ २३ ॥ एवंविधंत्वांसकलात्मनामपिस्वात्मानमात्मात्मतयाविचक्षते ॥ गुर्वर्कलब्धोपनिषत्सुचक्षुषायेतेतरंतीवभवानृतांबुधिम् ॥ २४ ॥ आत्मानमेवात्मतयाऽविजानतांतेनैवजातंनिखिलंप्रपंचितम् ॥ ज्ञानेनभूयोऽपिचतस्रलीयतेरज्ज्वामहेर्भोगिभवाभवौयथा ॥ २५ ॥

शयाधानंपूर्णत्वेनैवनिराकृतम् मलापाकरणंनिवारयति निरंजनइतिनिर्मलइत्यर्थः ॥ २३ ॥ तस्मादेवंभूतज्ञानान्मुच्यंतइत्याह एवंविधमिति त्वांयेविचक्षते सम्यक्पश्यंति कथंआत्मात्मतया आत्माप्रत्यक् तस्यस्वरूपेणनचैतत्पुत्रादिष्विवगौणमित्याह सकलात्मनामपिस्वात्मानम् केनगुरुरेवार्कस्तस्माल्लब्धोपनिषत्ज्ञानंतदेवसुचक्षुः तेनभवएवानृतांबुद्धिः तंतरंतीव ॥ २४ ॥ तत्रचज्ञानेनतरंतीतितच्चतरंतीवेतितच्चात्मात्मतयाज्ञानेनेत्यर्थत्रयंप्रतिज्ञातंक्रमेणोपपाद्यते तत्रात्मानमेवात्मतयेत्यनेनश्लोकेनज्ञानेनतरंतीत्युपपाद्यते अज्ञानसंज्ञावित्यनेनतरंतीवेत्येतत्त्वामित्यादिश्लोकद्वयेनतुआत्मात्मतयेत्येतदुपपाद्यते ननुज्ञानेनकथंभवंतरंतीतितस्याज्ञानमूलत्वादित्याह आत्मानमेवेति तेनैवअज्ञानेनैवप्रपंचितं प्रपंचःरज्ज्वामहेर्भोगिभवाभवौवितिसर्पशरीरस्याध्यासापवादौयथेति ॥ २५ ॥